

**Ý NGHĨA NHÂN ĐỀ MỘT SỐ TÁC PHẨM TRONG CHƯƠNG TRÌNH
NGŨ VĂN 9**

1. Bài thơ “Đồng chí” của Chính Hữu:

- Đồng chí là tên gọi của một tình cảm mới, đặc biệt xuất hiện và phổ biến trong những năm cách mạng và kháng chiến.

- Tên bài thơ gợi chủ đề tác phẩm: viết về tình đồng chí ở những người lính trong chống Pháp- những con người nông dân ra lính. Với họ tình đồng chí là một tình cảm mới mẻ.

- Tình đồng chí là cốt lõi, là bản chất sâu xa của sự gắn bó giữa những người lính cách mạng, trong bài thơ tác giả đã tập trung làm nổi bật nội dung này.

- Là nốt nhấn và là lời khẳng định về tình đồng chí.

2. Bài thơ “Bài thơ về tiểu đội xe không kính” của Phạm Tiến Duật:

- Nhan đề làm nổi bật một hình ảnh rất độc đáo của toàn bài và đó là hình ảnh hiếm gặp trong thơ- hình ảnh những chiếc xe không kính.

- Về khác lạ còn ở hai chữ “Bài thơ” tưởng như rất thừa nhưng là sự khẳng định chất thơ của hiện thực, của tuổi trẻ hiên ngang, dũng cảm, vượt lên nhiều thiếu thốn, hiểm nguy của chiến tranh.

3. Truyện ngắn “Làng” của Kim Lân:

Chủ đề của tác phẩm là viết về lòng yêu nước của người nông dân làng nơi gần gũi, gắn bó với người nông dân, người ta không thêt yêu nước nếu không yêu làng.

Đặt tên “Làng” mà không phải là “Làng Chợ Dầu” vì nếu thế thì vấn đề tác giả đề cập tới chỉ nằm trong phạm vi nhỏ hẹp của một làng cụ thể. Đặt tên “Làng” vì đã khai thác một tình cảm bao trùm, phổ biến trong con người thời kì kháng chiến chống Pháp: Tình cảm với quê hương, với đất nước.

Làng ở đây cũng chính là cái Chợ Dầu mà ông Hai yêu như máu thịt của mình, nơi ấy với ông là niềm tin, là tình yêu và niềm tự hào vô bờ bến là quê hương đất nước thu nhỏ.

Nhan đề *Làng* gợi hình ảnh người nông dân và nông thôn, đây là mảng sáng tác thành công nhất của Kim Lân.

Vì vậy, nhan đề tác phẩm rất hay và giàu ý nghĩa.

4. Ý nghĩa nhan đề truyện ngắn “Lặng lẽ Sa pa” của Nguyễn Thành Long:

Tác giả đặt tên truyện là “Lặng lẽ Sa pa” vì Sa pa là nơi có khí hậu mát mẻ, trong lành, nơi có không gian tĩnh mịch, yên ắng, thơ mộng- nơi nghỉ

mát nổi tiếng, lí tưởng. Thế nhưng, bên trong cái vỏ yên tĩnh, lặng lẽ ấy là cả một cuộc sống sôi động của những con người đầy trách nhiệm, tâm huyết đối với công việc, đối với đất nước.

Họ là những nhà khoa học không có tên. Tên của họ gắn liền với công việc. Đó là anh thanh niên làm công tác khí tượng kiêm vật lí địa cầu trên đỉnh Yên Sơn với cách sống, cách nghĩ cao đẹp, đáng khâm phục, đáng yêu. Đó là ông kỹ sư vườn rau Sa pa ngày này qua ngày khác ngồi cặm cụi miệt mài ngoài vườn, chăm chú nhìn xem cách con ong lấy phấn, thụ phấn cho hoa su hào, để rồi nghĩ ra cách thụ phấn cho hàng vạn cây su hào, lai tạo và cho ra giống su hào to hơn, ngọt hơn, tốt hơn phục vụ cho nhân dân toàn miền Bắc. Đó là anh cán bộ chuyên nghiên cứu sét ở trung tâm đã 11 năm không một ngày xa cơ quan, lúc nào cũng luôn trong tư thế sẵn sàng chờ sét, để lập bản đồ tìm ra nguồn tài nguyên trong lòng đất. Những con người ấy, họ đã làm việc thầm lặng, cống hiến sức lực của mình để xây dựng đất nước.

Nhan đề “Lặng lẽ Sa pa” đã thể hiện rõ chủ đề của truyện: ca ngợi vẻ đẹp và ý nghĩa những công việc thầm lặng của các nhà khoa học ở Sa pa.

5. Ý nghĩa nhan đề truyện ngắn “Những ngôi sao xa xôi” của Lê Minh Khuê:

- Hình ảnh ngôi sao xa xôi thường biểu tượng cho cái đẹp, sự trong sáng, biểu tượng cho tương lai rực rỡ.

- Những ngôi sao xa xôi trong truyện chính là những cô gái, biểu tượng cho vẻ đẹp anh hùng của những cô thanh niên.

- ở họ luôn có những phẩm chất tốt đẹp, có sức tỏa sáng kì diệu nhưng không rực rỡ, chói chang.

- Ánh sáng ấy không phô trương mà phải chịu khó tìm hiểu chúng ta mới cảm nhận được vẻ đẹp diệu kì. Các chị xứng đáng là “Những ngôi sao xa xôi” trên đỉnh Trường Sơn, những ngôi sao dẫn đường cho dân tộc Việt nam đi tới thắng lợi.

6. Ý nghĩa nhan đề bài thơ “Mùa xuân nho nhỏ” của Thanh Hải:

“Mùa xuân nho nhỏ” là 1 nhan đề lạ, một ẩn dụ sáng tạo độc đáo, một phát hiện mới mẻ của nhà thơ. Hình ảnh mùa xuân nho nhỏ là biểu tượng cho những gì tinh túy nhất, đẹp đẽ nhất của sự sống và của cuộc đời mỗi con người.

Tên bài thơ thể hiện nguyện ước chân thành, khiêm tốn của nhà thơ: muốn làm một “mùa xuân nho nhỏ”, nghĩa là sống đẹp, sống có ích, sống với tất cả sức sống tươi trẻ của mình- làm một “mùa xuân nho nhỏ” để góp phần làm tươi đẹp thêm mùa xuân lớn của đất nước của cuộc đời. Đó phải chăng cũng chính là khát vọng được hòa nhập để tận hiến của tác giả? Nhan đề này đã thể hiện quan điểm về sự thống nhất giữa cái riêng và cái chung, giữa cá nhân và cộng đồng. Nó góp phần thể hiện chủ đề của bài thơ: là tiếng lòng tha thiết yêu mến & gắn bó sâu nặng với đất nước, với cuộc đời

của người chiến sĩ cách mạng trọn đời công hiến, hy sinh vì hạnh phúc của mọi người.

7. Ý nghĩa nhan đề truyện ngắn “Bến quê” của Nguyễn Minh Châu:

Nhà văn Nguyễn Minh Châu đặt nhan đề cho truyện ngắn của mình là “Bến quê”. Bởi vì, đây là hình ảnh xuyên suốt tác phẩm. Nó vừa có ý nghĩa biểu tượng sâu sắc lại vừa có tác dụng liên kết các yếu tố, các hình ảnh trong truyện làm nổi bật chủ đề .

“Bến quê” là những gì gần gũi, thân thương nhất với Nhĩ. Đó là những cảnh hoa bằng lăng đậm sắc với những cánh hoa màu tím thắm; là cái bờ đất lở dốc đứng, có chuyến đò ngang chạy qua mỗi ngày; là cái bãi bồi màu mỡ, tươi tốt nằm phơi mình bên kia sông Hồng; là người vợ hiền thực, đảm đang, ân nghĩa, thủy chung sẵn sàng chịu đựng, hy sinh, dành tất cả tình cảm yêu thương, chăm chút cho anh trong những ngày tháng cuối đời; là bầy trẻ với những ngón tay “chua lòn mùi nước dưa”; là ông lão láng giềng sẵn sàng giúp đỡ, hỏi han, động viên anh mỗi ngày... Tất cả là những gì giàu có, đẹp đẽ, thuận phúc, cổ sơ nhất của mảnh đất quê hương xứ sở- nơi đã sinh thành ra anh và sẽ đón nhận anh về khi anh nhắm mắt xuôi tay. Đó còn là mái ấm gia đình- điểm tựa để anh cất cánh bay cao đồng thời cũng là nơi nương tựa vững chắc, bình yên của anh trong những ngày tháng cuối đời. Đó là nơi neo đậu bình yên nhất của cuộc đời mỗi con người.

Nhan đề “Bến quê” có ý nghĩa thức tỉnh mọi người sự trân trọng những vẻ đẹp và giá trị bình dị, gần gũi mà đích thực của cuộc sống, của quê hương. Đó cũng là thông điệp mà nhà văn muốn gửi gắm đến bạn đọc được cô đúc qua nhan đề của tác phẩm.